

Актуальна тема номера:

“ДОКТРИНА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ”

Володимир Бевзенко

доктор юридичних наук, професор,
суддя Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду

ВСТУП ДО АКТУАЛЬНОЇ ТЕМИ

Четверта, новітня доба Української державності є періодом започаткування, розвитку й наступного, завершального творення повноцінного сучасного національного інституту адміністративної юстиції. З 2002 р. розпочинається послідовне створення системи і мережі адміністративних судів, яке завершується до 2004 р.; у 2005 р. ухвалено Кодекс адміністративного судочинства України. Розвивається система адміністративних органів, впроваджується адміністративне законодавство, на своє ухвалення очікує Закон про адміністративну процедуру.

Чи не вперше у своїй історії Україна здобула належні й достатні передумови розвитку повноцінної доктрини адміністративного права і процесу, можливості теоретико-прикладного впровадження найкращих і прогресивних її здобутків. Ще перебуваючи під впливом радянського уявлення про сутність і призначення адміністративного права та процесу, національні адміністративно-правова освіта, наука, законодавство і практика водночас непинно зазнають оновлення їхнього змісту, сутнісної європеїзації, налаштування на досягнення і реалізацію стратегічних суспільно-державних цілей.

Національна доктрина сучасного адміністративного права і процесу, після її новітнього формування, дедалі більше набуває сучасних європейських демократичних рис і змісту, хоча й поволі, але розвивається. Початковий етап формування національної доктрини сучасного адміністративного права і процесу – поступово минає, натомість настає черга другому етапу її розвитку – впровадження здобутків й основних положень вже наново посталої доктрини адміністративного права і процесу

сучасної України у численні галузі суспільно-державного життя. Так, неспинно стрімко формуються і розвиваються нові галузі Особливого адміністративного права – адміністративно-господарське, муніципальне, поліцейське право, право публічної служби, адміністративно-деліктне, телекомунікаційне, атомне право, право соціального забезпечення, право охорони навколишнього природного середовища, публічне будівельне право тощо. На черзі – обґрунтування і прикладна перевірка застосування окремих інститутів Загального адміністративного права у галузях Особливого адміністративного права, переоцінка та розвиток теоретичних положень Загального адміністративного права, його понять, конструкцій, інститутів.

Різноманіття адміністративно-правових відносин, розвиток адміністративно-правової науки і законодавства закономірно обумовлюють динаміку відносин адміністративно-процесуальних, об'єктивну нагальність їхньої переоцінки. Перед наукою і практикою адміністративного процесу постають нові виклики і випробовування – описання і застосування критеріїв процесуального розсуду під час розгляду та вирішення адміністративних справ, вироблення, напрацювання і перевірка методології розв'язання нових публічно-правових спорів (адміністративних справ), зміст, особливості і послідовність застосування норм Кодексу адміністративного судочинства України щодо новітніх положень й інститутів Загального адміністративного права.

Тому доктрина сучасного адміністративного права і процесу має запропонувати настільки досконалу адміністративно-правову і процесуальну теорію, яка б відповідала рівню розвитку та викликам адміністративної практики, адміністративного процесу, розвитку суспільно-державних відносин. Існують цілком виправдані очікування, що така доктрина буде готовою дати вичерпну відповідь про подолання адміністративно-правових і процесуальних викликів.

Наступний розвиток доктрини адміністративного права і процесу передбачає розвиток вже обґрунтованих положень сучасного Загального адміністративного права й адміністративного процесу, їхнє практичне і законотворче впровадження. Виникнення, існування і постійний розвиток галузей Особливого адміністративного права обумовлюють обґрунтування змісту особливостей інструментів діяльності адміністративних органів, меж і змісту адміністративного розсуду цих органів у численних адміністративних процедурах кожної з існуючих галузей.

Відповідно, наново переглядатиметься і формуватиметься судова практика щодо розгляду і вирішення нових публічно-правових спорів (адміністративних справ), посталих із галузей Особливого адміністративного права, або правовідносин, які утворилися у межах вже існуючих галузей.

Отже, завдання сучасної доктрини адміністративного права і процесу – це теоретико-прикладне обґрунтування змісту, природи й особливостей інструментів діяльності адміністративних органів, адміністративного розсуду, адміністративних процедур у численних і різноманітних галузях Особливого адміністративного права та їхня повноцінна перевірка в адміністративному процесі. Бажання, цілеспрямованість і готовність фахової юридичної спільноти є не лише вирішальними чинниками успішності й прогресивності національної доктрини адміністративного права і процесу, а й запорукою забезпечення прав, свобод людини, законності й обґрунтованості реалізації компетенції адміністративних органів, стрімкого й упевненого розвитку українського суспільства, держави.

Нагальними на сучасному етапі є розвиток і формування галузей Особливого адміністративного права й судового контролю за умовами реалізації прав, свобод людини, а також за умовами реалізації адміністративної компетенції адміністративних органів у цих галузях.